

Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 27 februari 1941 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 213 och 215 §§ lagen den 25 maj 1917 (nr 257) om försäkringsrörelse.

Genom en den 3 januari 1941 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 21, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

L a g

angående ändrad lydelse av 213 och 215 §§ lagen den 25 maj 1917 (nr 257) om försäkringsrörelse.

Härigenom förordnas, att 213 och 215 §§ lagen den 25 maj 1917 om försäkringsrörelse skola, i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse:

213 §.

De i — — — för beräkningen.

Räntefoten må — — — sådan rörelse.

Grunderna för — — — av försäkringssumman.

Utän hinder av vad i tredje stycket stadgas må grunderna för premiereservens beräkning vara avfattade på annat sätt än där föreskrives, såframt summan av premiereserverna för de särskilda försäkringarna blir minst lika stor som efter grunder avfattade enligt tredje stycket. Vid beräkning av enskild försäkringstagares rätt skall i dylikt fall såsom försäkringens andel i den totala premiereserven anses premiereserven för försäkringen efter sådana enligt tredje stycket avfattade grunder, som giva samma totala premiereserv.

Varda grunderna för beräkning av premiereserven ändrade, bestämmer Konungen efter vilka grunder premiereserven för äldre försäkring skall beräknas.

215 §.

Ett belopp — — — annan art:

7) reservpremier, ingående i förfallna obetalda premier, eller, därest grunderna för premierreservens beräkning ej äro avfattade enligt 213 § tredje stycket, den del av sistnämnda premier, som Konungen bestämmer;

8) belopp, som — — — kunna medgivas.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

I fråga om de skäl som ligga till grund för förslaget får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

I särskilda till Kungl. Maj:t ställda, av försäkringsinspektionen med utlåtande den 23 maj 1940 överlämnade skrifter har ett vart av elva försäkringsbolag, vilkas rörelse avser livförsäkring, anhållit om stadfästelse å beslut om ändring av bolagets grunder beträffande, bland annat, beräkning av premiereserv. Försäkringsinspektionen har i utlåtandet — under framhållande bland annat att de grunder för premierreservens beräkning, varå stadfästelse söktes, visserligen företedde viss formell avvikelse från bestämmelserna i 213 § tredje stycket lagen om försäkringsrörelse men att samma grunder dock kunde anses helt tillgodose huvudsyftet med bestämmelserna — tillstyrkt ansökningarna. Vid beredning inom handelsdepartementet hava emellertid, enär de ifrågasatta grunderna icke vore avfattade på sätt i nämnda lagrum stadgades, ansökningarna ansetts icke kunna bifallas utan föregående lagändring.

I anledning härav har *försäkringsinspektionen* i skrivelse den 29 juni 1940 föreslagit vissa ändringar i förevarande lag beträffande grunder för beräkning av livförsäkringsbolags premiereserv samt därvid anfört bl. a. följande.

I lagen om försäkringsrörelse av den 25 maj 1917 meddelas i 213 § vissa föreskrifter rörande grunderna för beräkning av premier och premiereserv för livförsäkring. Tredje stycket av nämnda paragraf föreskriver en viss metodik vid premierreservens beräkning. Enligt detta stycke skola nämligen grunderna för premierreservens beräkning vara så avfattade, att premierreserven för varje särskild försäkring framkommer såsom det belopp, varmed kapitalvärdet av bolagets beräknade framtida utgifter för försäkringen må överskjuta kapitalvärdet av på visst sätt bestämda reservpremier, vilka ingå i de försäkringspremier bolaget må hava att ytterligare uppbära. Detta innebär, att premierreserven vid ett bokslut framkommer som skillnaden mellan en skuldpost och en tillgångspost. Skuldposten utgör kapitalvärdet av dels bolagets framtida utbetalningar enligt de försäkringsavtal, som bestå vid tidpunkten för bokslutet, dels bolagets framtida kostnader för förvaltningen av detta försäkringsbestånd. Tillgångsposten utgör kapitalvärdet av de reservpremier, som på grund av försäkringsavtalen komma att inflyta — dock med den inskränknigen, att denna tillgångspost icke för någon försäkring får upptagas till högre belopp än skuldposten för samma försäkring.

Reglerna för reservpremiernas beräkning äro så avfattade, att med nu gällande grunder för beräkning av försäkringspremier reservpremierna bliva mindre än dessa. Härav blir följden, att ovannämnda tillgångspost blir mindre än om försäkringspremierna lagts till grund för beräkningen, varför resultatet av den omhandlade lagföreskriften blir, att premiereserven kommer att innehålla en viss säkerhetsmarginal. Försäkringsinspektionen finner det uppenbart, att lagstiftarens avsikt blott varit att föreskriva en sådan säkerhetsmarginal, då det måste anses betydelselöst om beräkningen sker enligt den ena eller andra metoden.

Med hänsyn till de alltmera komplicerade grunder, som föranletts av de senare årens talrika övergångsformer mellan dödsfalls- och livsfallsförsäkring, har det framstått i allt högre grad angeläget att åstadkomma förenklingar i arbetet med premiereservberäkningen. Undersökningar i frågan hava bland annat utförts i anslutning till arbetet inom försäkringsutredningen, vilken emellertid på grund av rådande förhållanden tillsvidare måst inställa sitt arbete. Det har under dessa undersökningar visat sig, att någon avsevärd förenkling i premiereservberäkningen knappast torde vara möjlig, därest man i detalj formellt fasthåller vid den metodik, som framgår ur de återgivna bestämmelserna i 213 § lagen om försäkringsrörelse. Däremot är det möjligt att i icke oväsentlig mån underlätta premiereservberäkningen vid tillämpning av en metod, som företer viss formell avvikelse från lagens bestämmelser men samtidigt ger ett värde på premiereserven, som för den stora huvudmassan av försäkringar är något större än som motsvarar lagens krav. För vissa mindre frekventa försäkringsformer kan ifrågavarande metod ge värden, som något understiga de mot lagens bestämmelser svarande.

Som ovan antytts har försäkringsutredningen bland annat förevarande spörsmål på sitt program. Man torde kunna förvänta, att det förslag, som utredningen en gång kommer att framlägga, kommer att innehålla vissa ändringar av de tekniska bestämmelserna rörande livförsäkring, däribland även bestämmelserna angående premiereservens beräkning. Emellertid förefinnes redan nu ett starkt behov av en ändring av sistnämnda bestämmelser. De grunder för beräkning av försäkringspremier, vilka stadfästes genom resolutioner den 26 augusti 1938, utformades med hänsyn till den alltmer framträdande komplikationen hos försäkringsformerna. Såsom ovan framhållits är det framför allt ur arbets- och omkostnadssynpunkt angeläget, att en motsvarande anpassning sker i fråga om beräkningen av premiereserven för de försäkringar, vilka meddelats enligt nämnda grunder. För att icke föregripa den lagändring som försäkringsutredningen kan komma att föreslå, anser sig försäkringsinspektionen icke för närvarande böra föreslå någon annan ändring av förevarande bestämmelser än som kräves för genomförandet av en sådan förenkling i metoden för premiereservens beräkning som här åsyftas. Det avsedda resultatet kan uppnås genom att i 213 § efter tredje stycket införa ett nytt stycke av följande lydelse:

»Utan hinder av vad sålunda stadgats må grunderna, såvitt angår metoden för beräkningen av livförsäkringsbolags premiereserv vara avfattade på annat sätt, under förutsättning att den härigenom erhållna premiereserven för bolagets samtliga livförsäkringar icke blir mindre än summan av de på sålt förut sagts beräknade premiereserverna för de särskilda försäkringarna.»

Svenska livförsäkringsbolags förening har den 7 september 1940 avgivit yttrande över försäkringsinspektionens framställning, varefter *försäkringsinspektionen* avgivit förnyat utlåtande i anledning av vad föreningen anfört.

I propositionen anför *chefen för handelsdepartementet* — efter att hava redogjort för vad försäkringsinspektionen och föreningen yttrat — följande:

»Av utredningen framgår, att det för försäkringsbolag, som driver livförsäkringsrörelse, är angeläget att vid premierens beräkning kunna använda annan och mindre arbetskrävande metod än den som följer av bestämmelserna i 213 § tredje stycket lagen om försäkringsrörelse. Såsom förut nämnts torde emellertid stadfästelse lagenligt icke kunna meddelas å sådana grunder för beräkningen av premierens, vilka ej äro avfattade på sätt i detta lagrum föreskrives, även om premierens efter dylika grunder skulle bliva minst lika stor som efter grunder, upprättade i överensstämmelse med lagrummet. Enligt vad förut framhållits torde visserligen försäkringsutredningen i sinom tid komma att i lagen föreslå vissa ändringar av de tekniska bestämmelserna rörande livförsäkring, däribland även bestämmelserna angående premierens beräkning. I likhet med försäkringsinspektionen anser jag emellertid önskvärt, att i avvaktan härpå kommer till stånd en sådan lagändring, som öppnar möjlighet för bolagen att vid premierens beräkning tillämpa annan metod än den i 213 § tredje stycket föreskrivna, under förutsättning att den härigenom erhållna premierens icke blir mindre än efter grunder, avfattade enligt nämnda stycke. Försäkringsinspektionens förslag i ämnet tillgodoser detta önskemål. Den av svenska livförsäkringsbolags förening alternativt förordade lösningen av frågan, innebärande att grunderna i formellt hänseende skulle utformas i enlighet med lagrummet ifråga men att vid premierens beräkning likväl skulle begagnas annan metod än den där angivna, synes icke böra godtagas. Jag tillstyrker förty, att bestämmelse av den innebörd, försäkringsinspektionen föreslagit, upptages såsom ett nytt stycke i paragrafen.

Såsom försäkringsinspektionen framhållit kommer emellertid vid tillämpning av annan metod för premierens beräkning än den i 213 § tredje stycket föreskrivna fördelningen av den totala premierens å de särskilda försäkringarna att bliva i viss mån annorlunda än efter grunder i överensstämmelse med nämnda metod; sålunda kan efter grunder, som ej äro avfattade på sätt i 213 § tredje stycket stadgas, premierens för vissa försäkringar bliva mindre och för andra större än efter grunder enligt detta lagrum, ehuru den totala premierens i båda fallen är densamma. Försäkringsinspektionen har anført, att premierens för de enskilda försäkringarna vore av betydelse i sådant tillfälle, som avsåges i lagens 235 § fjärde stycket; enligt detta lagrum skall nämligen vid fördelning av tillgångarna i ett livförsäkringsbolags administrationsbo varje försäkringstagares fordran anses motsvara hans andel i försäkringsfonden. Då syftet med det ifrågasatta tillägget till 213 § endast är att möjliggöra tillämpning av förenklade metoder för premierens beräkning utan att härigenom påverka de olika försäkringstagarnas rätt, anser jag, i likhet med försäkringsinspektionen, att vid förutnämnda fördelning av tillgångarna försäkringstagarens fordran skall beräknas enligt grunder i överensstämmelse med 213 § tredje stycket.

Även om 235 § fjärde stycket avser det i tillämpningen viktigaste fall,

där premiereserven kan vara av betydelse för de enskilda försäkringstagarna, är detta dock icke det enda stadgandet i lagen av dylikt slag. I sådant hänseende må framhållas, att den å varje försäkring belöpande andelen i den totala premiereserven inverkar å försäkringstagarens rätt jämväl i de fall, som avses i lagens 140 § andra stycket och 184 § andra stycket. Den i 140 § andra stycket givna bestämmelsen, att vid nedsättning av delägares andel i ömsesidigt livförsäkringsbolags premiereserv alla andelar skola nedsättas i samma förhållande, är visserligen icke tillfredsställande ur ekonomiska rättvisesynpunkter, varför det i realiteten torde kunna betraktas som likgiltigt, om vid sådan nedsättning andelarna beräknas enligt 213 § tredje stycket eller, med stöd av det föreslagna tillägget till paragrafen, enligt annan metod. Vad angår stadgandet i 184 § andra stycket saknar detsamma för närvarande betydelse i fråga om livförsäkringsbolag, enär alla sådana bolag infört den bestämmelsen i bolagsordningen, att allenast bolagets tillgångar häfta för dess förbindelser. Det lär icke föreligga skäl för antagande, att ändring häri kommer att vidtagas. Även om sålunda nu ifrågavarande båda lagrum äro av ringa vikt eller sakna betydelse i förevarande avseende, torde dock, i likhet med vad som föreslagits beträffande 235 § fjärde stycket, böra uttryckligen föreskrivas att bestämmelserna i jämväl dessa lagrum ej skola påverkas av det föreslagna tillägget till 213 §. Ifrågavarande syfte — att enskild försäkringstagares rätt under alla omständigheter skall bedömas på samma sätt som om grunderna varit avfattade enligt 213 § tredje stycket — har efter överläggningar med försäkringsinspektionen ansetts kunna vinnas därigenom, att nämnda tillägg till paragrafen uttryckligen begränsas på så sätt, att det icke avser beräkningen av de å de särskilda försäkringarna belöpande andelarna i den totala premiereserven. I lagtexten kan detta komma till uttryck genom att i samband med tillägget till 213 § upptages en bestämmelse av innebörd, att, då fråga gäller enskild försäkringstagares rätt, såsom försäkringens andel i den totala premiereserven skall anses försäkringens premiereserv efter sådana enligt 213 § tredje stycket avfattade grunder, som giva samma totala premiereserv. Nu avsedda grunder synas lämpligen — ehuru det är ovisst om eller när de behöva tillämpas — böra upprättas och stadfästas i samband med grunderna i övrigt. Eftersom detta torde kunna påfordras med stöd av gällande bestämmelser i 7 § 1) och 123 § 1) av lagen, torde särskild föreskrift om skyldighet för bolagen i sådant hänseende ej behöva upptagas.

I 213 § sista stycket förevarande lag stadgas, att, om grunderna för beräkning av premiereserven ändras, skola, där ej Konungen fastställer särskilda grunder för beräkningen av premiereserven för äldre försäkring, de nya grunderna tillämpas jämväl å sådan försäkring, dock att reservpremien skall så avpassas, att premiereserven vid övergången blir minst lika stor som efter de äldre grunderna. Då den förut föreslagna ändringen i denna paragraf innebär, att premiereserven kan beräknas utan införande av begreppet reservpremie, torde detta stycke ej kunna bibehållas oförändrat. Åt lagrummet ifråga synes i stället lämpligen böra givas det innehåll, att,

därest grunderna ändras, Konungen skall bestämma efter vilka grunder premierreserven för äldre försäkring skall beräknas.

Enligt reglerna i 213 § för premierreservens beräkning skola reservpremier, som ingå i de enligt försäkringsavtalet förfallna premierna, räknas såsom influtna, även om premierna äro obetalda. Därav har ansetts följa, att sådana reservpremier böra få användas till redovisning av försäkringsfonden; bestämmelse härom har upptagits under 7) i 215 §. Såsom nys nämnts kan emellertid efter genomförandet av den föreslagna ändringen i 213 § premierreserven beräknas efter grunder, som icke definiera särskilda reservpremier. Med hänsyn härtill torde under 7) i 215 § böra stadgas, att försäkringsfonden må redovisas antingen med reservpremier, ingående i förfallna obetalda premier, eller ock, därest grunderna för premierreservens beräkning ej äro avfattade enligt 213 § tredje stycket, med den del av sistnämnda premier som Konungen beslutar. Sådant beslut synes lämpligen böra ske i form av stadfästelse å grunder, där storleken av denna del angivits.

I enlighet med vad sålunda anförts har inom handelsdepartementet upprättats förslag till lag om ändrad lydelse av 213 och 215 §§ lagen om försäkringsrörelse. Den föreslagna lagen synes böra träda i kraft omedelbart efter utfärdandet.»

Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

Utskottet.

Utskottet har vid sin granskning av det framlagda lagförslaget icke funnit anledning till erinran mot detsamma och får alltså hemställa,

att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 25 februari 1941.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:
från första kammaren: herrar *Schlyter, Gärde, Wagnsson, Karl Emil Johanson**,
Branting, Eskhult, Ewerlöf och *Karl Johan Olsson*; samt

från andra kammaren: herrar *Lindqvist* i Halmstad, *Gezelius, Ryberg**, *Berg, Landgren, Lindahl, Nilson* i Eskilstuna och *Andersson* i Mölndal.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.